

مطالعه گلدهی و گرده افشانی برخی از ارقام گللابی آسیایی

Pyrus serotina Rehd.

کوشش صبا، محمود و کاظم ارزانی

به ترتیب دانشجوی کارشناسی ارشد و استادیار گروه باغبانی دانشگاه تربیت مدرس

به منظور بررسی گلدهی و چگونگی گرده افشانی برخی از ارقام گللابی آسیایی که در سال ۱۹۹۸ توسط گروه باغبانی دانشگاه تربیت مدرس (طرح ملی شماره) از کشور بلژیک وارد کشور گردید، پژوهش حاضر در سال ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ در دانشکده کشاورزی تربیت مدرس تهران انجام گردید.

از آنجا که خودناسازگاری (Self incompatibility) و درصد تشکیل میوه کم، در مورد اکثر ارقام گللابی آسیایی گزارش شده است و همچنین در بین چندین رقم نیز دگرناسازگاری (Cross incompatibility) مشاهده شده است، به همین منظور مطالعه‌ای در دانشگاه تربیت مدرس بر روی گلدهی و گرده افشانی ۹ رقم گللابی آسیایی با نامهای KS_6 , KS_7 , KS_8 , KS_9 , KS_{10} , KS_{11} , KS_{12} , KS_{13} , KS_{14} انجام گرفت تا زمان گلدهی هر رقم و جدول تطابق گلدهی ارقام و خودناسازگاری و دگرناسازگاری بین ارقام مشخص گردد. جهت مشخص شدن خودناسازگاری و خودسازگاری از هر رقم ۴ درخت انتخاب و بر روی هر کدام از آنها ۲ شاخه در وضعیت‌های تقریباً مشابه انتخاب و گرده افشانی کنترل شده بر روی آنها انجام شد. به منظور جلوگیری از ورود حشرات و جلوگیری از ورود گرده‌های ناخواسته شاخه‌ها با پارچه‌های ملام پوشانده شدند. پس از عمل گرده افشانی به منظور مطالعه چگونگی رشد لوله گرده ۴۸، ۷۲ و ۹۶ ساعت بعد از گرده افشانی تعدادی گل برداشت و در محلول FAA تثبیت شدند. تا مطالعات میکروسکوپی بعدی بر روی آنها انجام گیرد. نتایج مطالعات اولیه حاکی از درصد بالای خودناسازگاری رقم KS_{12} می‌باشد. همچنین نتایج نشان داد همزمانی در گلدهی بین ارقام وجود دارد و بهترین تطابق گلدهی در بین ارقام KS_{11} و KS_{13} مشاهده گردید. در آزمایشی جداگانه و به منظور مطالعه دگر گرده افشانی، گلهای پایه مادری (Seed parent) اخذ شده شدند و سپس گرده افشانی با ارقام دلخواه (Pollen parent) بر روی آنها انجام شد. نتایج اولیه در این مورد

نشان دهنده دگرسازگاری در بین ارقام KS_{13} ، KS_{11} و KS_8 می باشد. همچنین مشاهدات انجام شده بر روی گل ارقام مختلف نشان دهنده اختلاف در مورفولوژی گل ارقام می باشد بطوریکه غنچه های گل رقم KS_{11} دارای نوک تیز و رقم KS_{13} حالت گنبدی شکل دارد. همچنین بین رنگ پوست میوه و رنگ کاسبرگ و نهنج گل همبستگی وجود دارد و ارقام با میوه به رنگ قهوه ای در همان ابتدای تشکیل میوه دارای رنگیزه در کاسبرگ و نهنج خود نیز می باشند.